

SAMEN LEREN

Onderzoekresultaten,
tips & toolkits
- speciaal voor
jou!

Van Kleef Instituut
Kennis en Inspiratie
voor de zorgprofessional

Jaarbericht
2023

6

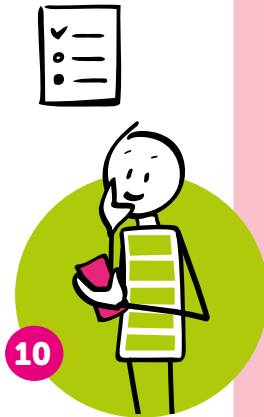
4

8

15

10

Samen leren we meer

En weer is er een jaar voorbijgevologen! In ons netwerk van enthousiaste zorgorganisaties gebeurt er veel om zorgverleners te ondersteunen en inspireren in hun vak. Onderzoek naar maatwerk in continenzorg bijvoorbeeld, trainingen over familieparticipatie en verandertrajecten voor betere teamsamenwerking. We testen samen met zorgverleners wat werkt en delen die kennis weer met anderen. Zo kunnen collega-zorgverleners in hun werk aan de slag met actuele praktische kennis.

In dit jaarverslag vieren we de mooie resultaten van het afgelopen jaar en wijzen we je de weg, zodat je ervan kunt leren en profiteren. Samen maken we het werken in de ouderenzorg leuker en de zorg beter! Heb je vragen of ideeën? We horen ze graag!

Elvira

Elvira Nijhof, directeur

- 03 Minder medicijnen. Hoe dan?
- 04 Welkom Marente!
- 05 Hoe werken we beter samen met familie?
- 06 Kijk-, luister- en leestips
- 08 Agressie in beeld
- 10 In 12 stappen leren over tijd en zelfmanagement
- 11 Handige toolkit voor collegiale ondersteuning
- 12 Lespakketten over dementie en zelfredzaamheid
- 14 Teams aan het stuur
- 15 Nazomerplezier in je agenda!

Minder medicijnen. Hoe dan?

De resultaten van
Onbekend Talent

In 2023 presenteerden negen mbo-zorgverleners van Topaz, Laurens en Careyn de resultaten van hun eigen projecten. In het gloednieuwe ontwikkeltraject Onbekend Talent leerden ze om zelf veranderingen door te voeren in hun werkpraktijk. Daarmee ontwikkelden de talenten zichzelf, hun team én de kwaliteit van zorg.

'Er is veel meer duidelijkheid over taken en collega's nemen meer verantwoordelijkheid'

'Het is ons geluk om de onrustmedicatie bij acht cliënten volledig af te bouwen'

'Dat wilde ik: een prettig woon- en leefklimaat voor onze bewoners!'

BAMM: vervolgonderzoek!

Na Onbekend Talent hebben we met Laurens vervolgsubsidie aangevraagd: BAMM, beter af met minder! Met de praktische aanpak van talent Milica Weijers-Stankovic willen we het draagvlak voor het afbouwen van onrustmedicatie vergroten en dit trapsgewijs uitbreiden.

Zelf aan de slag?

Je kunt als zorgorganisatie of onderwijsinstituut je eigen ontwikkeltraject voor mbo-zorgverleners starten. Op verzoek van ZonMw hebben we een toolkit gemaakt met achtergrondinformatie, lesmateriaal en tips voor de projectorganisatie. Je vindt 'm op onze website bij het Project Onbekend Talent.

Welkom Marente!

Leuk nieuws! Vanaf 2024 is zorgorganisatie Marente ook lid van ons netwerk. Maarten van de Kuilen, manager Kwaliteit en Opleiden, verheugt zich op de samenwerking in onderwijs en onderzoek.

Waarom VKI?

'VKI werkt op een manier die bij ons past. Geen statische plannen, maar elk jaar aansluiten op de behoefte van zorgverleners en teamleiders. Ja, ook teamleiders. Zij zijn belangrijk voor ons en de zorg. We gaan hun 'span of control' ook kleiner maken. Zo kunnen we samen de focus houden op goede ouderenzorg en werkplezier.'

Welke trainingen vind je waardevol voor Marente?

'VKI biedt net een ander soort trainingen dan onze eigen opleidingen en scholingen. Dat vind ik belangrijk voor onze ruim 2.600 medewerkers. Ik verheug me ook op samenwerking met de andere organisaties. Ieder heeft toch eigen accenten. Daar kun je van leren. Ik heb ooit als kwaliteitsverpleegkundige bij Careyn gewerkt, dus heel leuk om hen ook weer tegen te komen.'

Welk onderzoeken vielen je op?

'Onze kernwaarden zijn samen, ondernemend en optimistisch. Dat maakt dat er veel energie is voor vernieuwing en onderzoek. Maar dan wel onderzoek dat concreet is, en direct relevant voor onze zorgverleners. VKI doet niet anders: Welk probleem speelt er? Wat gaan we aanpakken? Welke interventie draagt bij aan betere ouderenzorg? Ik houd ervan als je kennis breder kunt benutten. Ook als iets maatwerk is, leer je hoe het op andere plekken anders of beter kan.'

Ik zag op LinkedIn dat je bijna twee jaar alleen over de wereld fietste. Wat heb je daaruit geleerd?

'In de kern zijn heel veel mensen goed en te vertrouwen. Dat leerde ik al in de wijkzorg én liftend door Europa. Maar nu ook in Zuid-Amerika. Of ik nou met een gebroken zadelpen in een dorp strandde of een verkeerde afslag nam in de jungle. Vaak was ik welkom en kreeg ik zomaar een dak boven mijn hoofd.'

Hoe werken we beter samen met familie?

In de zorg heb je niet alleen te maken met een cliënt of bewoner, maar vaak ook met familie. Hun rol wordt de komende jaren belangrijker. Hoe kunnen we de informele zorg rondom de cliënt zo organiseren dat iedereen daar plezier van heeft? In 2023 zijn we gestart met trainingen en onderzoek hiernaar bij 15 teams van Careyn, Laurens en De Zellingen.

Eerste verkenning

In 2021 hebben we bij ActiVite een eerste onderzoek gedaan naar de samenwerking en communicatie van zorgverleners met familie. Dat was leuk en leerzaam! Die lessen hebben we gebundeld in een praktisch tipboekje 'Hoe werk je beter samen met familie?'

Stap 1: teamtrainingen

In 2023 zijn we verder gegaan met een nieuwe serie gesprekstoringen bij Careyn, Laurens en De Zellingen. De zorgverleners oefenen eigen praktijkcasussen met trainingsacteurs. Waarom loopt de samenwerking met familie soms niet prettig? Hoe kun je anders of beter communiceren? De eerste teams zijn getraind en de reacties zijn zeer enthousiast.

Stap 2: van elkaar leren met observaties

Naast de trainingen vragen we 10 verzorgenden om mee te kijken met een gesprek van een collega met familie. Ze maken een verslag en geven elkaar tops en tips. Het eerste duo van De Zellingen vond het heel leuk om te doen. Ze waren vooral positief over elkaar. Top! Ook daar leer je van.

Stap 3: leren van familie en mantelzorgers

In 2024 gaan we ook nog in gesprek met cliënten en hun familie (of andere mantelzorgers). Wat vinden zij belangrijk in de verzorging en het contact? En welke rol kunnen en willen zij zelf spelen? We houden je op de hoogte van de resultaten!

'Ik vond de cursus communicatie met familie geweldig! Ik heb in mijn bijna 25 jaar in de zorg nog nooit zo'n leuke cursus gehad. Het was erg leerzaam, positief en superleuk om te doen.'

Verzorgende

Beter samenwerken

Lees meer over dit praktijkproject op www.vankleefinstituut.nl bij projecten. Het praktische tipboekje vind je op onze website bij Kennis voor de zorg.

KIJK-, LUISTER- EN LEESTIPS

Voor jezelf of jouw team

Tools &
Onderzoek

Heb je behoefte aan
nieuwe inspiratie of wil je
met je team verder leren?
We hebben nieuwe kijk-,
luister- en leestips!

1

Reflectietijd! **Hoe persoonsgericht is persoonsgerichte zorg?**

Onze zorgpartners werken met verschillende tools voor persoonsgerichte zorg: de ZelfredzaamheidsRadar, Positieve Gezondheid en de Leefplezierbenadering. Maar welke visie past nu het beste bij welke cliënt? We gingen op onderzoek en schreven het op: welke gedachten zitten er achter zo'n visie? En kun je er ook anders naar kijken? Kijk eens met een frisse blik naar jouw visie op de zorg.

Je vindt ons onderzoek en artikel
'Zorg op maat voor de cliënt' online op
onze website bij Kennis voor de zorg.

2

Wat is de invloed van geluid bij mensen met dementie?

Wist je dat een lawaaiige omgeving bij mensen met dementie een onveilig gevoel kan geven en zelfs probleemgedrag kan veroorzaken? Lees de onderzoeksresultaten van Janouk Kusters van het UNO UMCG in deze 'VKI Vertaalt'.

We vertalen wetenschappelijk onderzoek naar praktische tips voor de dagelijkse zorgpraktijk.

Je vindt 'VKI vertaalt' op onze website bij Kennis voor de zorg.

Tip! Lees ook VKI Vertaalt over de invloed van zonlicht op leefplezier of over mantelzorgers met een migratieachtergrond.

3

Nieuwe filmpjes!

Communiceren, kritisch nadenken, samenwerken... Bij ons werkboekje over 21ste-eeuwse vaardigheden in de zorg hebben we nieuwe korte filmpjes gemaakt. Je kunt ze samen met je collega's bekijken en bespreken. Zo leer je tijdens je werk! Nieuwsgierig geworden?

Je vindt de filmpjes op onze website bij Kennis voor de zorg.

4

Luister 'Dagstart'

Er zijn weer nieuwe podcasts! Samen met journalist Piet-Hein Peeters maakten we 'Dagstart: nieuwe ideeën voor het dagelijks werk in de thuiszorg of het verpleeghuis'.

- ★ Welke handeling kun je bijvoorbeeld beter laten in de zorg?
- ★ Wat kun je leren van het Preventief Actie Team?
- ★ En hoe ziet het Verpleeghuis van de Toekomst eruit?

lekker
luisteren

Beluister onze podcasts op onze website bij Kennis voor de zorg.

AGRESSIE IN BEELD

In de zorg kom je helaas ook agressief gedrag tegen. Samen met Topaz hebben we daarom filmpjes en een werkboekje op maat gemaakt. Dit als aanvulling op hun eigen agressiepreventietrainingen. Het idee: als je oplopende spanning eerder herkent, kun je agressie beter voorkomen.

Het begint met contact...

Als een cliënt of bewoner jouw tempo niet kan volgen, kan dit leiden tot irritatie of angst. Of als iemand het antwoord op al je vragen niet (meer) weet, kan er verwarring en spanning ontstaan. Hoe maak jij contact met je cliënt?

Frustratie en irritatie eerder herkennen

Bij agressie uit frustratie of irritatie loopt de spanning op. Je kunt dat meestal zien of horen. Iemand loopt rood aan, beweegt onrustig, praat sneller of harder. Hoe eerder je signalen herkent, hoe eerder je de spanning kunt verminderen en agressie kunt voorkomen. Hoe doe jij dat?

Trainers en coaches Helma van Fulpen en Edith Labordus:

‘Wij kiezen bewust voor filmpjes in onze trainingen omdat ze het geleerde concreet zichtbaar maken. Dat is belangrijk voor gedragsverandering. Ze geven ook visueel betekenis aan taal. Persoonsgericht werken bijvoorbeeld, wat is dat eigenlijk? Zo ontstaat een gezamenlijk beeld, waarop we met elkaar kunnen reflecteren.’

**Meer leren over
grensoverschrijdend gedrag?**

Je vindt de filmserie *‘Oplopende spanning herkennen en agressie voorkomen’* bij Kennis voor de zorg op onze website www.vankleefinstituut.nl.

**Wil je op de hoogte blijven over dit
onderwerp?**

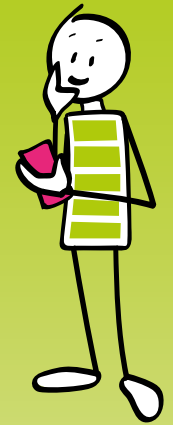
Maak een account aan op onze website en vink het thema *‘Moeilijk en onbegrepen gedrag’* aan.

In 12 makkelijke stappen leer je hoe je je tijd en jouw energie beter kunt managen.

In 12 stappen leren over tijd en zelfmanagement

Werkdruk, volle agenda's, dagen die voorbij vliegen. Herkenbaar? We gaan je helpen! In 2023 hebben we een leuk inspiratiedocument gemaakt waarmee je stap voor stap de baas wordt over je eigen tijd.

De basis

De eerste 6 stappen gaan over de basis. Hoeveel werk ligt er eigenlijk op je bordje? Heb je een werkstructuur of laat jij je leiden door alles wat op je pad komt? Moet alles *nu* of kan het ook later?

Zin om aan de slag te gaan?

Op **onze website** vind je de 12 stappen in een mini-inspiratieboekje én een uitgebreider inspiratiedocument met wist-je-datjes, tips en handige oefeningen. Op naar meer rust in je dag!

De verdieping

Bij de volgende 6 stappen is het tijd voor verdieping. Waar verlies je tijd en energie? Hoe kun je tijd winnen met delegeren? Welke overtuigingen staan jou in de weg?

We wensen je mooie inzichten en steeds meer tijd voor jezelf!

Resultaten AMOUR

Collega helpt collega na een heftige ervaring

Vijf enthousiaste wijkteams van ActiVite testten een nieuwe aanpak: ondersteuning voor en door collega's! De resultaten van dit Actieonderzoek Mentale Ondersteuning oUderenzoRg (AMOUR) hebben we vertaald naar een handige toolkit. Met dit stappenplan kun je zelf collegiale ondersteuning in jouw zorgorganisatie opstarten.

Het idee een aanspreekpunt voor collega's

In de zorg kom je soms in situaties die je raken. Het kan dan helpen als je jouw verhaal kwijt kunt, en dan het liefst bij een collega die jouw werk begrijpt. In AMOUR hebben we vier zorgprofessionals uit wijkteams van ActiVite opgeleid tot collegiaal ondersteuner. Ze leerden wat de gevolgen zijn van ingrijpende gebeurtenissen, hoe het verwerkingsproces verloopt en hoe je een gesprek voert.

Eén van de collegiaal ondersteuners van ActiVite:

'Je geeft hen het gevoel dat ze er niet alleen voor staan.'

Resultaat waardevolle steun voor collega's

Uiteindelijk maakten vier zorgprofessionals gebruik van de collegiale ondersteuning. Zij hebben dit als waardevol ervaren. Ook andere zorgprofessionals vinden het een fijn en veilig idee dat de collegiaal ondersteuners er zijn.

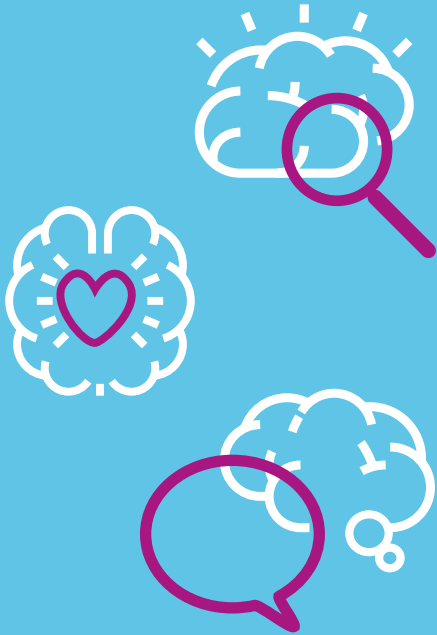

Tussentijds training over grensoverschrijdend gedrag

Het duurde even voordat wijkteams aanklopten bij de collegiaal ondersteuners. Zorgverleners vinden veel normaal of wuiven ingrijpende ervaringen weg. Maar je kunt schrikken als je jouw cliënt dood aantreft. Of slecht slapen van een cliënt die je kleineert. We hebben een extra training gegeven, zodat zorgprofessionals beter herkennen wat ingrijpende situaties zijn en voorkomen dat ze daar last van krijgen.

Handige toolkit beschikbaar

Wil je meer weten over dit project of zelf van start? Op onze website vind je op de projectpagina AMOUR een uitgebreide toolkit met proces- en rolbeschrijvingen, communicatiemateriaal en implementatietips.

Bij Careyn gaven we in 2023 twee train-de-trainerbijeenkomsten om met het handboek te werken:

‘Wat een fijne training! Lekker actief. De praktijkopdrachten waren eenvoudig en erg leerzaam. Dit kan ik goed overbrengen aan onze collega’s.’

Wil je met je team meer leren over thema’s als dementie, zelfredzaamheid of communicatie? Dan hebben we goed nieuws. Na het succes van ons eerste lespakket over methodisch werken, hebben we in 2023 twee nieuwe praktische handboeken gemaakt met miniworkshops, filmpjes en oefeningen.

Beter contact met mensen met dementie

Communiceren met mensen met dementie is vaak behoorlijk complex. In dit nieuwe handboek staan miniworkshops, filmpjes van trainingsacteurs en leuke oefeningen. Bijvoorbeeld over de werking van de hersenen, de invloed van prikkels en het werken met non-verbale communicatie.

‘Door de opdrachten kreeg ik meer inzichten over hoe het brein is opgebouwd. Hierdoor kan ik nog beter plaatsen waarom mensen met dementie kunnen reageren zoals ze reageren.’

Train-de-trainerbijeenkomst

In oktober 2024 organiseren we weer een train-de-trainerbijeenkomst, waarin je als (kwaliteits)verpleegkundige, casemanager dementie of psycholoog leert hoe je de kennis uit het handboek kunt delen in teams. Meer informatie over deze training vind je op onze website bij bijeenkomsten.

Lespakket over zelfredzaamheid

Hoe praat je met jouw cliënt over zelfredzaamheid? Om je te helpen, heeft VKI samen met Laurens een lespakket ontwikkeld over zelfredzaamheid en het positieve gesprek.

Het lespakket bestaat uit drie basismodules en zes communicatiethema's. De eerste basismodule gaat over de ZelfredzaamheidsRadar, de andere twee modules gaan over positief taalgebruik en het positieve gesprek. In dit gesprek staan de wensen van de cliënt centraal: wat is belangrijk voor de cliënt, wat hoopt hij te kunnen blijven doen/behouden en waar wil hij aan werken?

Werken met het lespakket

De eerste wijkverpleegkundigen van Laurens waren enthousiast over de train-de-trainerbijeenkomst waarin ze leerden werken met het handboek. Bekijk het lespakket op www.vankleefinstituut.nl bij Kennis voor de zorg en ga aan de slag!

TEAMS AAN HET STUUR!

Wat zou jij willen veranderen in je werk of in de samenwerking met jouw team? Als je het zorgverleners vraagt, weten ze het wel! Zorgorganisatie AxionContinu begeleidde de wijkteams bij het realiseren van de veranderingen die zij zélf belangrijk vinden. Ze kozen daarbij voor onze verandermethodiek Verzorgenden in Transitie (ViT).

ViT op maat

ViT hebben we tussen 2015 en 2018 samen met 150 zorgverleners van ActiVite, Laurens en De Zellingen ontwikkeld. Het is een verandertraject waarin teams samen leren en verbeteren in de praktijk. Hun eigen plan staat hierbij centraal.

Het afgelopen jaar gingen de wijkteams van AxionContinu hiermee aan de slag. Ze startten met een teamscan, maakten een plan van aanpak en werkten daaraan met hulp van coaches, intervisie en training. Ook deze keer waren teams enthousiast. De zorgverleners

weten elkaar beter te vinden, de communicatie is opener en de samenwerking beter, ook met cliënten, familie en mantelzorgers.

Lees meer over ViT op onze projectpagina op www.vankleefinstituut.nl.

Manager Shanta Balgit:

‘Dit verandertraject met teams was nieuw voor ons. Het sloot precies aan bij onze behoefte! De teams waren superenthousiast en zijn er zoveel sterker uitgekomen. Deze aanpak zit gewoon heel goed in elkaar: de focus op de verbinding in de teams en de begeleiding bij de plannen van aanpak door trainingen en intervisie werkten heel goed. En de coaches waren geweldig! Ook de samenwerking met VKI liep als een zonnetje: informeel én professioneel.’

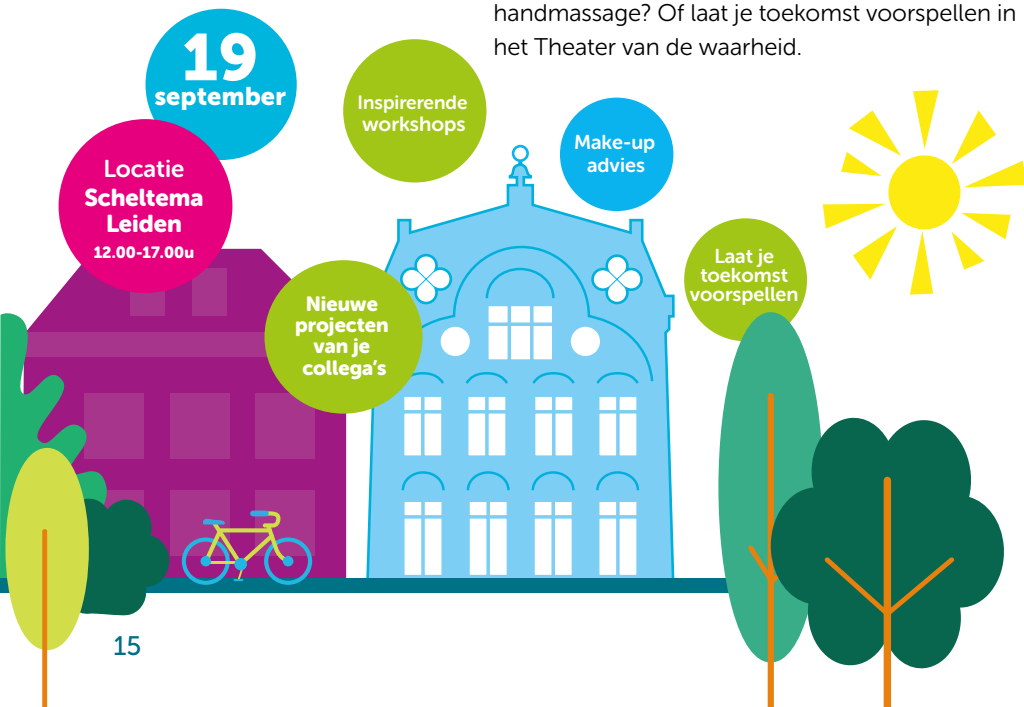
Nazomerplezier *voor in je agenda!*

Na ons eerste zonnige (geslaagde!) nazomerfestival in 2023 krijg je op 19 september 2024 weer de kans om te leren en te genieten tijdens het VKI Nazomerfestival. Dit keer aan de grachten van het mooie Leiden.

Tijdens deze leuke middag zetten we zorgverleners in het zonnetje. Op de inspiratiemarkt presenteren zorgverleners van onze partners inspirerende praktijkprojecten. Er is een kennis- en een verwenronde, speciaal voor zorgverleners!

En natuurlijk zijn er fruitige versnaperingen en andere verwennerijen. Wat dacht je van een heerlijke handmassage? Of laat je toekomst voorspellen in het Theater van de waarheid.

IN HET NAJAAR OP DE AGENDA

IN LEIDEN

- di 1 okt. Maak de kring groter - hoe vergroot je het netwerk rond de cliënt?
- di. 8 okt. Beter contact met mensen met dementie; een train-de-trainer bijeenkomst
- di. 15 okt. Kennisnetwerk voor praktijkopleiders

IN ROTTERDAM

- do. 17 okt. Workshopcarrousel: moeilijk en onbegrepen gedrag & agressie
- ma. 18 nov. De kunst van het luisteren: hoe voer je goede gesprekken over soms lastige onderwerpen?
- do. 28 nov. Workshopcarrousel: praten over de dood in verschillende culturen

ONLINE

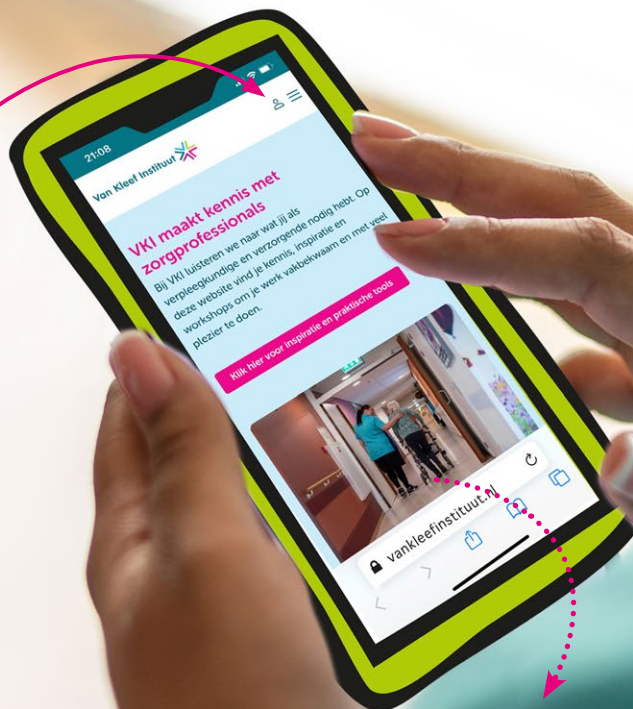
- di. 5 nov. Kennisnetwerk voor verpleegkundigen in verpleeghuizen
- do. 7 nov. Kennisnetwerk voor kwaliteitsverpleegkundigen

Je vindt onze bijeenkomsten op vankleefinstituut.nl/bijeenkomsten.

BIJ VKI LEER JE VAN ELKAAR IN DE ZORG!

Werk je bij ActiVite, Careyn, De Zellingen, Laurens, Marente of Topaz? Dan hebben we goed nieuws!

Maak een account aan op onze website. Zo ontvang je het laatste nieuws op maat in je mailbox. Ook heb je toegang tot kennis speciaal voor onze aangesloten zorgpartners, zoals onze filmpjes of lespakketten.

Colofon

Dit jaarbericht is een uitgave van het Van Kleef Instituut.

Tekst: Tind, Nelly Dijkstra

Redactie: Elvira Nijhof

Vormgeving: Mariël Lam, bno

Fotografie: Dutch Photo Agency, Gideon Bontenbal (p3), Echt Mooij fotografie (p4), Woudgraaf Videoproducties (p9).

Het Van Kleef Instituut is het kennis- en inspiratienetwerk van en voor zorgprofessionals. We doen projecten en onderzoek, organiseren workshops en maken praktisch (trainings)materiaal waarmee zorgprofessionals van elkaar kunnen leren.

NIETS MISSEN EN ALTIJD OP DE HOOGTE?

Blijf op de hoogte van je vak en schrijf je in voor de maandelijkse nieuwsbrief via www.vankleefinstituut.nl. Of volg ons op: